

GLEDALIŠKI LIST

SEZONA
1924/25

ŠTEVILKA 4

IZDAJA UPRAVA
NARODNEGA
GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI

Zahtevajte povsod
čevlje
z znamko

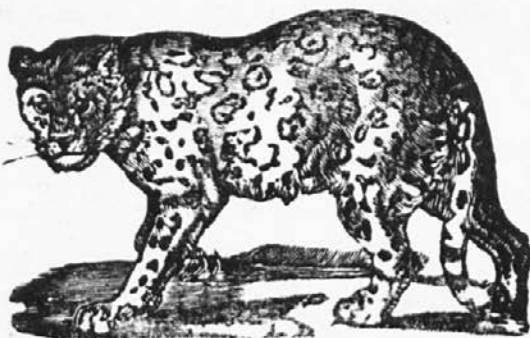

tovarne
Peter Kozina & Ko.
Tržič

Glavna zaloga v Ljubljani, Breg šte. 20
Aleksandrova cesta šte. 1 Prešernova ulica (Seljak)
Podružnica v Zagrebu, Račkoga ulica 3

Filip Bizjak

krznar
Gospodsvetska cesta 13
Kolizej
se priporoča za vsa
krznarska dela.
Velika zaloga vsako-
vrstne kožuhovine.

A. & E. SKABERNĚ

Ljubljana, Mestni trg št. 10
Manufakturna in modna trgovina
Solidna postrežba

Najfinejša svetlobna telesa

za stanovanja, vile, banke, bare, kina itd. kakor:
lestence, namizne in stoječe svetiljke itd. itd.
v vsakem poljubnem slogu, tudi po doposlanih načrtih, izdeluje v
kovini, lesu, svili, steklu itd. edina jugoslovenska

Svetlobna industrija „VESTA“.

Naročila samo na atelje „VESTA“, Ljubljana, Kolodvorska ul. 8/1.

SPORED.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Torek,	4. novembra	Zaprto.	
Sreda,	5. "	Zora, dan, noč (premiera)	Izven
Četrtek,	6. "	Zaprto.	
Petek,	7. "	Firma P. B.	Red E
Sobota,	8. "	Šestero oseb išče avtorja.	Red A
Nedelja,	9. "	Zora, dan, noč	Izven
Ponedeljek,	10. "	Pri Hrastovih	Red B
Torek,	11. "	Zaprto.	
Sreda,	12. "	Firma P. B.	Red C
Četrtek,	13. "	Moč teme, vojaška predstava	
Petek,	14. "	Zora, dan, noč	Red D
Sobota,	15. "	Pri Hrastovih	Red F
Nedelja,	16. "	Paglavka	Izven

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Torek,	4. novembra	Pikova dama, gostuje tenorist g. Mario Šimenc.	Red F
Sreda,	5. "	Zaprto.	
Četrtek,	6. "	Pikova dama, gostuje tenorist g. Mario Šimenc.	Red D
Petek,	7. "	Majska noč	Red B
Sobota,	8. "	Rusalka	Red C
Nedelja,	9. "	Trubadur, gostuje dr. M. Adrijan	Izven
Ponedeljek,	10. "	Zaprto.	
Torek,	11. "	Trubadur, gostuje dr. M. Adrijan	Red E
Sreda,	12. "	Rusalka	Red F
Četrtek,	13. "	Zaprto.	
Petek,	14. "	Carjeva nevesta	Red C
Sobota,	15. "	Rigoletto	Red A

Kdor ima veselje do fine obleke, mora kupiti blago, kakršno prodaja najceneje le

Drago Schwab
Ljubljana

Šestero oseb išče avtorja.

Komedija v zarodku. Spisal Luigi Pirandello.
Poslovenil Ivo Šorli.

Režiser gledališča	Šest
Člani gledališča {	Levar
	Danilo
	Drenovec
	Gregorin
	Cesar
	Medven
Članice gledališča {	Rogozova
	M. Danilova
	V. Danilova-Balatkova
	Ježkova
	Juvanova
	Rakarjeva
Inspicent	Smerkolj
Suflerka	Povhetova
Odrski mojster	Leben
Razsvetljač	Premk
Rekviziter	Košič
Vratar	* * *

Osebe, ki iščejo avtorja:

Oče	Rogoz
Mati	Wintrova
Pastorka	Nablocka
Sin	Skrbinšek *
Deček	* * *
Deklica	* * *
Gospa Pacetova	Medvedova

Vrši se podnevi na pozornici dramskega gledališča.

TEODOR KUNC

DAMSKA KONFEKCIJA

LJUBLJANA, Mestni trg 14 (Pod Trančo 2)

Zaloga izgotovljenih kostumov, toalet in bluz ter kozuhovine, modnega blaga, svile itd. — Izdelujejo se po meri angleški kostumi, plašči, francoske toalete in bluze ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Zora – dan – noč.

Komedija v treh dejanjih. Spisal Dario Niccodemi.
Poslovenil E. Kralj.

Režiser: J. OSIPOVIČ.

Ana	Šaričeva
Mario	Kralj
Oče	Šest
Mati	Rakarjeva
Sestrica	Vida
Sobarica	Ježkova
Pavolino	Jan
Psi	* * *

Godi se na vrtu dandanes.

IVAN BOGATAJ, Ljubljana

KONGRESNI TRG ŠTEV 19, POLEG NUNSKE CERKVE

Instalacije: Telefonske centrale, hišni telefoni, zvoncei in električna razsvetljava.

Trgovina in zaloga: Instalacijski material, motorji, telefonski aparati, moderni lestenci in svetiljke.

Telefon štev. 3.

Ne zamudite obiskati tvrdko

A. ŠINKOVEC nasl. K. SOSS

Ljubljana, Mestni trg 19.

Vedno novosti za dame in gospode.

☛ Cene konkurenčne. ☛

Pri Hrastovih.

Drama v treh dejanjih. Spisal Ksaver Meško.

Režiser: O. ŠEST.

Hrast, velik posestnik in trgovec z vinom	Levar
Lojze, } sina {	Rogoz
Tone, } {	Gregorin
Anica, hči	Šaričeva
Stara Mica	Medvedova
Tilika, njena vnukinja	Juvanova
Strelec, bogat kmet	Cesar
Tončka, njegova hči, Tonetova žena	Marija Vera
Malčeva Francka, bivša dekla pri Hrastu	Vera Danilova
Malec, njen oče	Kralj
Tine, pastir pri Hrastu	Jan
Zefa	Rakarjeva

Godi se v večji vasi na Spodnjem Štajerskem koncem preteklega stoletja. Med prvim in drugim dejanjem trije meseci, med drugim in tretjim dejanjem ena noč.

J. WANNEK

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 19

priporoča najmodernejsje obdelane kožuhovine, kakor tudi barvanje lisičjih in drugih kož; sportne čepice in moške klobuke. Sprejema vsakovrstno kožuhovino čez poletje v shrambo in v popravilo

Vsakovrstne informacije
dobavlja informačni zavod
Drago Beseljak v Ljubljani
Židovska ulica števil. 5.

Firma P. B.

Veseloigra v treh dejanjih. Spisala Glass in Klein.
Poslovenil Josip Kostanjevec.

Režiser: B. PUTJATA.

Pepelik Jakob, trgovec	Lipah
Roza Pepelikova, njegova soproga	Medvedova
Irma, njuna hčerka	Vida
Bisernik Martin, Pepelikov družabnik	Šest
Dr. Poljšak, odvetnik	Medven
Pazinski, } trgovski potniki {	Putjata
Mrevlje, }	Plut
Gospod, }	Danilo
Zlatoperova, vzorčna risarica	Šaričeva
Veselova, kontoristinja	Ježkova
Dobravčeva, model	Mira Danilova
Žan, trgovski učenec	Gorjupova
Boris Todorov, blagajnik	Jan
Starman, bogataš	Drenovec
Svetnik Moravec, odvetnik	Cesar
Modic, } policijska uradnika {	Smerkolj
Primec, }	Sancin

Še dva modela.

Veseloigra se godi v trgovskih krogih dandanes.

Pohištvo v drugem dejanju je last firme The Rex Co.

„KOLIZEJ“

oprema stanovanj, d. z o. z.

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 13

Pohištvo Tapetništvo

Celotna notranja oprema

Moč teme

ali

En prstek zapleten, ves ptiček izgubljen.

Drama v petih dejanjih (šestih slikah).

Spisal Lev Nikolajevič Tolstoj. Poslovenila M. Govekarjeva.

Režiser: J. OSIPOVIČ.

Pjotr, imovit kmet	Rogoz
Anisja, njegova žena	Juvanova
Akulina, Pjetrova hči iz prvega zakona	Rogozova
Anjutka, druga hči	Gorjupova
Nikita, hlapec	Levar
Akim, Nikitin oče	Šest
Matrjona, njegova žena	Rakarjeva
Marina	Wintrova
Semjon Matvejevič	Plut
Mitrić	Cesar
Snubec	Drenovec
Kuma	Ježkova
Marfa	M. Danilova
Prva } deklica {	Vida
Druga }	Slavčeva
Voznik	Jerman
Kum	Sancin
Narednik	Smerkolj

Gostje, kmetje, kmetice, narod.

Prvi, najstarejši specialni strokovno-tehnični atelje za črkoslikarstvo se najtopleje priporoča za slikanje napisov na steklo, kovine, les, zid itd. itd.

PRISTOU & BRICELJ
LJUBLJANA

Aleksandrova cesta 1

Telefon 908

Rusalka.

Lirična pripovedka v treh dejanjih napisal Jaroslav Kvapil,
uglasbil Ant. Dvořak, poslovenil F. Marolt.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Princ	Jiranek — Kovač
Tuja knežna	Thalerjeva
Rusalka	Rozumova — Vanečkova
Povodni mož	Betetto
Čarovnica	Sfiligojeva
Logar	Mohorič
Kuharček	Ribičeva
Prva gozdna vila	Korenjakova
Druga gozdna vila	Šebrova
Tretja gozdna vila	Ovsenikova
Lovec	Perko

Spremistvo princa, gostje, gozdne vile in rusalke.

VSEBINA. I. dej.: V toplem večeru, ko rajajo gozdne vile, sedi Rusalka na vrbi in toži mesecu in povodnemu možu o svojem hrepenjenju za princem. Zeleni povodnjak jo svari pred ljudmi, katerim ne moreš ničesar verjeti, Rusalka ga ne posluša in prosi čarovnico pomoči. Ta izpremeni Rusalko v deklico — človeško bitje — toda prekletstvo večnega molka jo spremlja v novo življenje . . . Če pa bi se vrnila, ne sme več v družino rusalk, temveč se izpremeni v smrtonosno luč, blodečo po močvirju. — Princ pride na lov in najde v gozdu to krasno nemo bitje, jo vzljubi in jo odpelje v svoj grad.

II. dej.: Princ čuti mrzlo tega čudežnega bitja in ne pojmuje ljubezni svoje mrzle krasotice. Tuja kneginja ga ščuva proti njej, kuharček in grajski logar šepečejo o nji čudne stvari . . . Princ podleže vsem tem intrigam in zavrže Rusalko. Ona se vrne k povodnemu možu in v svoj rodni gozd.

III. dej.: Preročanska kletev čarovnice se uresniči . . . Slutnje povodnega moža ravnatoko . . . Rusalka prinaša smrt vsakomur, ki pride do nje. Princ hira od hrepenjenja po njej . . . čarovnica zapodi logarja in kuharčka, ki sta prišla iskat leka za bolnega princa . . . Končno pride, od čudne moči gnan, princ sam v gozd in umre v naročju Rusalke.

EN GROS KONFEKCIJA → LASTNA → IZDELAVA EN DETAIL	„ELITE“ D. Z. O. Z. Ljubljana, Prešernova ulica štev. 9 Največja konfekcijska trgovina Mojstrsko krojena damska in moška oblačila
--	--

Gostovanje gospoda Adrijana.

Trubadur.

Opera v štirih dejanjih (osmih slikah). Napisal S. Cammerano, uglasbil Giuseppe Verdi.

Dirigent: A. NEFFAT.

Režiser: FR. BUČAR.

Grof Luna	Popov
Leonora	Lovšetova k. g.
Azucena, ciganka	Thierry-Kavčnikova k. g.
Manrico	Adrijan k. g.
Ferrando	Zupan
Ines	Ribičeva
Ruiz	Mohorič
Stari cigan	Perko
Sel.	Bekš

Redovnice, cigani, vojaki. Godi se na Španskem v XV. stoletju.

(Vsebino glej na stran 15.!))

Veletrgovina z železnino in poljedelskimi stroji

— **FR. STUPICA** —**Ljubljana, Gosposvetska cesta šte. 1.**

Zaloga smodnika in drugega razstreliva, vžigalnih kapic in vrvic.

*Gospodinsko orodje, kuhinjska posoda, štedilniki, peči, železno pohištvo, razno okovje, vodovodne cevi, nosilke, tračnice, armature, fittingi, črpalke, jermeni, železne blagajne.*Na toaletni mizi vsake dame naj služi kot okrasek najboljša in najstarejša **KOLINSKA VODA** z zaščitno originalna **znamko****Johann Maria Farina, gegenüber dem Jülichs-Platz,**

ki si je tekom enega stoletja pridobila in obdržala svoj svetovni sloves. Dobiva se v vseh drogerijah in parfumerijah.

Zastopstvo **v drogeriji „Adrija“, Ljubljana, Šelenburgova**
za Slovenijo **ulica šte. 5.**

Carjeva nevesta.

Opera v štirih dejanjih. Uglasbil N. Rimsky-Korsakov.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: F. BUČAR.

Vasilij Stepanovič Sobakin, novgorodski trgovec	Betetto – Zupan
Marfa, njegova hči	Rozumova
Grigorij Grigorjevič Grjaznoj	ing. Cvejič – Popov
Grigorij Lukjanovič Maljuta Skuratov	Pugelj – Zathy
Bojar Ivan Sergejevič Lykov	Banovec
Ljubaša	Sfiligojeva – Thierry-Kavčnikova
Jelisej Bomelij, carjev zdravnik	Mohorič
Domna Ivanovna Saburova, trgovčeva žena	Ribičeva
Dunja, njena hči, Marfina prijateljica	Ropasova
Petrovna, gospodinja pri Sobakinovih	Mišičeva
Carjev kurjač	Perko
Sobarica	Jeromova
Opričniki, pevci, pevke, bojarji in bojarke, godci, sobarice, sluge in narod.	

Dejanje se vrši v Aleksandrovski Slobodi (vaško predmestje
Moskve) v jeseni leta 1572.

Opero, opereto, svetovne pevce, moderne plesne Vam proizvaja

dober

=gramofon=

A. Rasberger, Ljubljana

Sodna ulica številka 5.

V. BEŠTER ATELJE „HELIOS“

Oglejte si slike, izdelane v najmodernejšem slogu!

Aleksandrova cesta 5. Telefon interurb. 524.

Rigoletto.

Opera v treh dejanjih. Besedilo po Viktorja Hugoja drami „Le roi s'amuse“ napisal F. M. Piave. Poslovenil A. Funtek.
Uglasbil Giuseppe Verdi.

Dirigent: A. NEFFAT.

Režiser: BUČAR.

Vojvoda Mantovanski	Kovač
Rigoletto, njegov dvorni šaljivec	Popov
Gilda, hči Rigolettova	Lovšetova k. g.
Giovana	Ropasova
Sparafucile, bandit	Betteto – Zathy
Magdalena, njegova sestra	Sfiligojeva – Thiery-Kavčnikova k. g.
Monterone	Pugelj
Borsa, } dvorniki {	Mohorič
Marulo, }	Šubelj
Ceprano, }	Perko
Grofica Ceprano	Assejeva
Paž	Jeromova
Stražnik	Pip

Dvorne dame in kavalirji.

Godi se v Mantovi in okolici v 16. stoletju.

Najfinejši pisemski papir priporoča

M. TIČAR LJUBLJANA
SELENBURGOVA UL.

MANUFAKTURA,
GALANTERIJA,
USNJE, najboljše
kakovosti

„**DANICA**“
Majzelj & Rajšelj
Ljubljana, Turjaški trg 1

CENE NAJNIŽJE,
POSTREŽBA
TOČNA
IN SOLIDNA

Eleonora Duse.*

Ko je prišla prvič k nam E. Duse, nismo bili ravno ubogi: imeli smo izvrstne igralko za Frančiško v „M. v. Barnhelm“, za Minno samo, za Marjetico in „Kätchen v. Heilbronn“, za Sappho in Izabello Mesinsko in končno za materinske vloge. Manjkala nam je prav za prav samo salonska dama z močnim duševnim poudarkom. Pri nas so po navadi absolvirali take vloge s par lepimi modnimi toaletami, ali z ostrim dialogom brez šarma, ali tretjič s tipičnim rutinerskim teatrskim šarmom; vedno pa je bil samo odlomek tega, kar bi moralo biti. Vzrok temu je tičal v naši ubožni družabni kulturi. Kljub temu je iskal gledališki obiskovalec pri predstavi damo, ki bi imela duh in šarm, toploto in samoobvlado, ter je ravno zato padel pred Duso brez moči na kolena.

To so bile ure najbolj nežnih razburjenj, ako si jo gledal igrati! Takoj si pozabil vse teze, brez katerih v Berlinu sploh ni mogoč noben pravi vpogled v odsko življenje. Takrat, v devetdesetih letih, je bil naš malik naturalizem in vsakdo, ki je poznal tozadevno fabricirane teze in je nanje prisegal, je vedel, da ni treba vsega, kar se je godilo na odru, slišati ali videti. Če se je odigravala scena ponoči, se za božjo voljo in še prav posebno za voljo umetniškega programa ni smel spoznati noben igravec obraz; če je bila kaka zarota, je grešil zoper najvišji princip umetnosti oni, ki ni nerazumljivo šepetal. Dandanes ni dosti drugače in je vendar drugače. Kdor si danes v Berlinu ogleda kako Shakespearjevo, Schillerjevo ali Hebblovo dramo in nima zadostne ekspresionistične predizobrazbe, se lahko usodno moti, če misli, da jih je njega dni gledal v boljši obliki.

Torej Duse se ni brigala za estetične teze in jih tudi ni imela, prvič že zato ne, ker je bila romanske krvi in je smatrala oder za igranje in ne za kateder. Da smo se naučili od nje vsaj igranja, to najvišjo obliko življenja, ki jo vidimo pri otroku (in pri živali) na tako visoki stopinji in katero mi v svoji megleni izobraženosti zasmeujemo, preganjamo, uničujemo v prid smešnega „prepričevanja“. Seveda so se naše salonske dame, ki so Duso doživele ali o nji kaj čule, precej izpremenile. Šminkale so se malo manj, oblačile so obleke z bogatimi gubami, delale so v njih daljše korake kot po navadi, kazale so publikli neprestano obe roki, ju drgnile in so vsak večer odkrile eno samo solzo na trepalnici in jo z mezincem v horizontalni smeri utrnile. Ampak sicer so ostale, kar so bile, obešala ali rutinerke.

In da je bila Duse transparentna — njen največji čar —, kdo bi pač mogel to kopirati! So bili to živci? O ne! Ona je imela vibrato plemenitega konja, ki je došel na cilj. V nji je bila kri, valoveča in cvetoča. Ali je bila lepota ali resnica prvo in najgloblje v njej? V kraljestvu fantazije, kjer so doma vse umetniške osebe, ni razlike med njima. Tako je moralo biti: deloma je pojila žene

* Znani nemški gledališki strokovnjak prof. Ferdinand Gregori (Berlin) je napisal slavni Dusi lepo posmrtnico, ki jo podajamo v prevodu svojim čitateljem.

Scribeja, Dumasa, Sardouja, Meilhaca, Giacose, Prage, d'Annunzia s svojo srčno krvjo, ki je bila zdravilni serum, deloma pa jim je izpolnjevala, kar jim je manjkalo na lepoti. Nič več nismo čuli ropotati konstrukcijskih koles, zakaj brezmejna ljubezen je obdajala vsako konturo.

Lahko trdimo, da so dobili ti odrski pisatelji svoje eksistenčno pravo v umetnosti šele potom Duse. Kdor jo je videl, s kakšnimi barvami je napolnila „Damo s kamelijami“, koliko pesniško-stvariteljskih domislekov je kar tako igraje doprinesla (ali ni bila to pesem, ko je čitala v zadnjem aktu pismo starega Duvala?), kako je v slabotni „Francesca da Rimini“ naslikala prvo renaissanco, koliko vrst smeha in smehljanja je pričarala njena „Locandiera“ (Goldoni) v ustnem in očesnem kofičku, ta ve, da je igralska umetnost popolnoma izvirna ali da vsaj lahko je; scena, od drugega napisana, beseda, ki jo narekava drugi, se s tonom in izrazom, z ritmom in pavzo prav tako prevladi kot belo platno in toni barv, iz katerih ustvari slikar svojo sliko.

Tako ustvarjajoča je bila kot igralka, da je povsod tam odpovedala, kjer je veliki pesnik že vse povedal. Shakespearjeva „Kleopatra“ se je zdela v njeni kreaciji toliko manjša, kolikor večja je bila njena Marguerite Gauthier od Dumasa. Tudi v Ibsenu — igrala je Noro, Heddo Gabler, Rebekko West, Ellido in Ello Rentheim — se je čutila tem bolj tujo, čim bolj je bil pesnik nordijski in oster. Goethejeva Klärchen je bila čisto nemška in ona Italijanka — tu je odpovedala. Kjer ni mogla biti slabotna, ni bila nič.

Toda kaj je bila, če je smela trpeti! Naštevati bi lahko kakor je slikar Conti o Emiliji Galotti: „Ta glava, ta obraz, to čelo, te oči, ta nos, usta, brada, vrat, prsa, rast, ta pojava, so od tega časa edini moj študij.“ Toda z varianto, da ne njeno čelo, ne njen nos ali usta niso bili neoporečno lepi (popolne so se zdele le njene roke). Stisnjene obrvi, počasno premikanje pupile, premikanje nozdrvi, pobešene ustnice, napol odprta usta; vsaka malenkost je lahko učinkovala kot bolesten krik; če pa je šla z roko počasi preko lica, so tekle — naše solze.

Metropolitan Opera House.

Prva ameriška in ena izmed prvih svetovnih oper, Metropolitan Opera House, je otvorila 3. novembra svojo zimsko sezono 1924/25.

V kratki, a sijajni preteklosti, v kateri se je ta opera razvila in si pridobila svetovni glas, se je število njenih častilcev tako pomnožilo, da je danes M. O. H. menda edino prvovrstno gledališče na svetu, katero ni odvisno več od privatne ali javne subvencije, če se hoče obdržati na svoji umetniški višini.

Najboljši operni pevci sveta stremijo postati njeni člani in seznam njenega ansambla se čita kot imenik največjih opernih osebnosti sveta. Pa tudi po izbranosti orkestra in ubranosti zborov nudi M. O. H. najvišje, kar je dandanes na opernem polju sploh mogoče doseči.

Edino, kar ne odgovarja odličnosti te kulturne ustanove, je stara in kljub notranjemu sijaju prav nič reprezentativna in naravnost nelepa stavba. Toda tudi v tem oziru bo kmalu bolje, predsednik upravnega odbora M. O. Company, O. Kahn, je dal v tem oziru nedavno prav odločno zagotovilo, da ni daleč dan, ko se bo opera preselila v hišo, ki odgovarja njeni umetniški višini in da bo potem tudi najširšim slojem dana prilika, uživati ob zmernih cenah opero ne le z ušesi, ampak tudi z očmi.

Generalni operni ravnatelj Gatti Casazza je naznanil sedanjí repertoar s temi-le deli: „Giovanni Gallurese“ (Italo Montemezzi), „Jenufa“ (L. Janaček), na novo pa se uprizore opere, ki že dolgo niso bile na repertoarju: „Gioconda“ (Ponchielli), „Falstaff“ (Verdi), „Dinorah“ (Meyerbeer), „Židinja“ (Halevy), „Hoffmanove pripovedke“ (Offenbach), „Peleas in Melisande“ (Debussy), „Götterdämmerung“ in „Rheingold“ (Wagner) ter balet „Petruška“ (Igor Stravinski). Poleg tega se bodo izvajale opere, ki so stalno na repertoaru.

Na novo angažirani so: operni dirigent milanske Scale, Tullio Serafin, sopranistinja opere v Stockholmu, Nanny Larsen Todsén, sopranistinja opere v Monakovem, Marija Miller, sopranistinja milanske Scale, Toti dal Monte, Amerikanci Joan Ruth (sopran), Mary Bonetti (alt), Roph Ermolle (tenor) in Francesco Seri (bas).

Razen desetih je uprava pridržala vse dosedanje umetnike.

Da vidimo približno, kako velika je organizacija te operne hiše, naj naštejemo par številki njenega ansambla. M. O. H. ima: 30 sopranov, 14 altov, 16 tenorjev, 17 baritonov, 12 basov, 5 opernih dirigentov, 9 pomožnih dirigentov, 1 dirigenta zbora, 1 tehničnega ravnatelja, 2 odrska ravnatelja, 1 scenografa in 2 pomožna scenografa, prvo baletko, baletnega mojstra, prvega plesalca in druge. Čudovito ubrani operni zbor ima 160, balet 60 in orkester 110 članov.

Med solisti nahajamo same svetovne zvezde kakor: soprani Frances Alda, Lucrezia Bori, Florence Easton, Amelita Galli Curci, Marija Jerica, Elisabeth Rethberg, alti Karin Branzell, Jeanne Gordon, Margareth Maßenauer, Sigrid Onjegin, tenorji Mihael Fleta, Beniamino Gigli, Giacomo Lauri-Volpi, Giovanni Martinelli, Kurt Taucher, baritoni Giuseppe Danise, Giuseppe de Luca, Titta Ruffo, Antonio Scotti, basi Šaljapin, Adam Didur in Leon Rothier.

Prvi semester „Gledališko-znanstvenega instituta“ na berlinski univerzi.

Po petih letih so se uresničili načrti, ki jih je predložil profesor M. Herrmann prosvetnemu ministrstvu glede ustanovitve gledališko-znanstvenega instituta: 10. novembra lanskega leta je prof. Herrmann skupno s prof. Jul. Petersnom brez večjih svečanosti otvoril gledališko-znanstveni institut. Akademsko mladina ga je že dolgo željno pričakovala in po Frankfurtu in Kielu ga je končno dobil tudi Berlin,

ki je tudi v tem oziru centrala, dasiravno prav v Berlinu prof. Herrmann, ustanovitelj moderne gledališke znanosti, že 25 let vzgaja gledališkoznanstveni naraščaj.

Ministrstvo je dalo na univerzi na razpolago veliko in lepo predavalnico in sobo za ravnatelja. Več država v prvi sili ni mogla dati. Institut pa mora sam skrbeti za knjige, odrske modele in slike. In je našel v tem oziru posnemanja vredne dobrotnike: „Društvo za gledališko zgodovino“ je razstavilo v institutu svoje bogate zbirke, „Zveza umetniških gledaliških vodij“ mu je predala svoj arhiv, podprla ga je „Lessing-Museum“, nemški založniki in drugi prijatelji instituta so mu poklonili mnogo knjig in raznega materiala. Kljub temu pa bi institut le s težavo vršil svojo nalogo, ako bi ne dobil na razpolago odra za skušnje, katerega so mu omogočili založnik G. Elsner in „Deutscher Bühnen-Verein“, ki sploh posveča največjo pažnjo uspevanju instituta.

Prednost tega odra se je že v prvem semestru neštetokrat dokazala. Delo instituta, ki je štel v prvem semestru 24 rednih in 75 izrednih članov (hospitantov), se je delilo v gledališkoznanstveno in gledališkopraktično delo. Prof. Herrmann je imel vaje iz Goethejevih „Pravil za igralce“ in je na podlagi weimarskih rokopisov nanovo, naravnost presenetljivo ocenil ta razupita „Pravila“; ni se samo pribilo, da je Eckermannova redakcija nesmiseln konglomerat popolno različnih bistvenih delov, temveč da so ta „Pravila“ predvsem pravila za režiserje, ne kaka dresura za nesposobne igralce, temveč končna retuša že izdelanega umetniškega dela s poudarkom lepote in energije. Vse rezultate in probleme so člani na odru praktično predelali.

V praktično režijo je dijake uvajal prof. Ferdinand Gregori. Tu so se učili praktično-živega dela na odru, bivstva režije, spoznavali so napake slabih tradicijskih manir s poskušanjem uvodnih scen „Ifigenije“ in „Don Carlosa“; sami so morali izdelovati odrske tlorise in lažje načrte za inscenacijo. Bavili so se z obliko odra in njegovih možnosti s posebnim ozirom na preteklost.

Zelo dragoceno predavanje je imel višji vladni svetnik von Glasenapp o gledališkem pravu. To seveda ni bilo strokovno juristovsko predavanje, temveč prva orientacija v vprašanih javnega in privatnega gledališkega prava v toliko meri, kakor je potrebna za bodočega režiserja in gledališkega vodjo. Bavili so se z vprašanji podelitve koncesije, cenzure, gledališko-stavbenega reda (ogledali so si v to svrho več berlinskih gledališč) in iz privatnega gledališkega prava s sklepi z igralci in avtorji, s pravno stranjo pouka in dr.

Trojno delo je tedaj bilo podlaga prvega semestra. Nihče ne bo mogel očitati, da se tu prodaja papirnata učenost, da se vzgaja aleksandrinstvo in da se hranijo doktorski režiserji z mrtvo učenostjo. Temveč to je bila najpotrebnejša in najbolj dragocena praktična strokovna predizobrazba, seveda na oni znanstveni podlagi, za katero more odgovarjati znanstveni institut.

G. Verdi: Trubadur.

Prva uprizoritev v Rimu 1853. Takoj na to po vseh večjih odrih Italije in ostalega sveta. Opera je priljubljena radi bogastva melodij in blestečih mest, Karakteristika, močan izraz in velik orkester so glavne vrline „Trubadurja“ in spada zato med najbolj popularne opere sedanjosti.

VSEBINA: 1. slika: V gradu grofa Lune. Ferrando pripoveduje, da je imel stari grof dva sina. Starejšemu je začarala ciganka, da je bil vedno slabega zdravja. Zato so jo sežgali na grmadi. Cigankina hčerka se je maščevala zato nad mlajšim sinom; nekoč so našli ožgano truplo mlajšega grofovega sina, katerega je vrgla baje v ogenj ciganka. Stari grof je umrl, ne da bi mogel verjeti, da je njegov sin mrtev, in je še pred smrtjo prosil Ferranda, da naj neprestano išče in zasleduje čarovnico.

2. slika: Leonora in Ines sta na vrtu. Leonora hrepeni za ljubljenim trubadurjem Manricom. Njo pa ljubi tudi grof Luna, ki zasači trubadurja pod njenim oknom in ga pozove na dvoboju.

3. slika (2. akt): Cigansko taborišče. Ciganka Azucena pripoveduje Manricu, da je nekoč vrgla v ogenj svoje lastno dete in vzgojila grofovega sina za svojega. Manrico se spomni, da ni mogel v dvoboju, ko je premagani Luna ležal brez moči pred njim, poriniti meča vanj; nekaj ga je zadržavalo. Sedaj pa obljubi Manrico svoji materi, da se bo nad Luno maščeval. Naenkrat prinese sel trubadurju pismo, da hoče Leonora, ki misli, da je Manrico mrtev, v samostan.

4. slika: Samostanski hodnik. Zvonovi pozvanjajo; Leonora bo preoblečena. Luna se skriva s svojim prijateljem za drevje in čaka. Leonora se pride posloviti od svojih dragih. Tu pa skoči Luna iz skrivališča in hoče odpeljati Leonoro. Naenkrat pa jo otme iz njegovih rok Manrico in jo odpelje s seboj.

5. slika (3. akt): Taborišče grofa Lune. Grof besni, ker mu je bila odpeljana Leonora. Privedo mu ujeto ciganko, v kateri spozna Ferrando tisto, ki je nekoč ukradla grofu sina in ga vrgla v ogenj. Zvežejo jo.

6. slika: Dvorana na gradu Castellor. V ariji tolaži Manrico Leonoro. Zvesti Ruiz mu prinaša vest, da ima Luna ciganko zaprto. Manrico naznanja v slavni stretti, da jo hoče osvoboditi.

7. slika (4. akt): Pred ječo. Manrico je bil ujet in sedi s svojo materjo v ječi. Leonora se mu bliža in mu izraža v ariji večno zvestobo. Silni misere prekine Manrico s kantileno. Pride Luna, katerega prosi Leonora za Manrica. Šele, ko zastavi grofu za Manrica samo sebe, obljubi ta, da bo dal trubadurju svobodo.

8. slika: Ječa. Azucena spi in sluti v sanjah grozno smrt. Leonora pride v ječo in pove Manricu, da je svoboden. Z njim pa ne more, ker se je obljubila grofu. Ne pove pa Manricu, da je zavžila strup, samo da bi živa ne prišla Luni v roke. Manrico jo zavrže, strup deluje in mrtva Leonora se zgrudi. Luna pride in zapove odpeljati trubadurja na grmado. Ko se Azucena prebudi in vidi, kaj se je zgodilo, pove grofu Luni grozno novico: „Tvoj brat je bil!“

Razno.

O. Župančič: Veronika Deseniška. Skušnje za to tragedijo so se v dramskem gledališču pričele dne 3. novembra 1924. Premiera bo na narodni praznik, dne 1. decembra 1924. Sodelujejo: V. Danilova, Juvanova, Marija Vera, Medvedova, Rogozova, Šaričeva, Danilo, Drenovec, Gregorin, Kralj, Levar, Lipah, Plut, Putjata, Rogoz in Skrbinšek. Režija: O. Šest.

Noblova nagrada za literaturo. Med letošnjimi kandidati se imenuje na prvem mestu poljski pesnik Vladislav Reymont, čigar najbolj znano delo je epos v 4 delih „Kmetje“ („Spomlad“, „Poletje“, „Jesen“ in „Zima“), potem se imenujejo Grazia Deledda in Blasco Ibanez.

Českoslovaško državno nagrado za literaturo, gledališče in glasbo (â Kč 5000) so dobili: 1. za literaturo: K. Čapek za roman „Karakit“, M. Čapek-Chod za roman „Vilém Rozkoč“, R. Medek za „Veliki dnevi“, J. Šusta za „Iz

davnih in sedanjih časov"; 2. za gledališče: Fr. Langer za „Kamela skozi uho šivanke“, Šalda za „Otrok“; igralca: Leopoldina Dostálová in Václav Vydra; za slikarsko sodelovanje pri modernem gledališču Vl. Hofman; 3. za glasbo: V. Novák za opero „Laterna“, I. B. Foerster za opero „Srce“, Leoš Janáček za simfonično kompozicijo „Taras Bulba“, za razne kompozicije pa B. Bomáčka, E. Axman, za operno režijo prof. I. Jiranek; 4. posebno slovaško nagrado je dobil I. Gregor Tajovský za dramo „Smrt Ďurka Langsfelda“.

Arnošt Dvořák „Bela gora“. V Narodnem divadlu v Pragi so 28. oktobra 1924. ob šestletnici ustanovitve Českoslovaške Republike uprizorili Dvořákovo tragedijo „Bela gora“.

Tragedija je visoka pesem narodove katastrofe in v njej je Dvořák, avtor dram „Knez“, „Václav IV.“ in „Husiti“, podal narodu veliko reprezentančno ljudsko delo. Avtorju je pred očmi predvsem popolna resničnost in uvaja gledalca v belogorsko tragedijo s praško defenestracijo. Glavni duh je Komenský: v humanistični periodi nastali severni Fr. Asiški, obdan od gruče pevajočih otrok, od katerih se ne loči tudi v najhujšem boju. On veruje le v duhovnost boja in oznanja povsod in vedno ljubezen do bližnjega. Na premieri ga je igral V. Vydra. Tragedija je doživela velik uspeh.

Pevsko tekmovanje. Na Mitrovdan (8. novembra) je pozvalo pevsko društvo „Srpsko kolo“ iz Alipašinih Mosta na tekmovanje najboljših narodnih pevcev našega juga, da po starem običaju medsebojno tekmujejo v prednašanju starodavnih junaških pesmi ob goslih. Zmagovalec dobi v dar umetniško izdelane gosli, ostali pa poljedelske stroje. Do sedaj se je javilo k tekmovanju, za katero vlada povsod veliko zanimanje, nad dvajset narodnih pevcev.

Naši Amerikanci. V Clevelandu je dramsko društvo „Ivan Cankar“ pod režijo gospe Avguste Danilove dosedaj uprizorilo igre: „Janko in Metka“, „Deseti brat“ in „Martin Krpan“. Nadalje se uprizore: „Zapravljivec“, „Beneški trgovec“, „Ekvinokcij“, „Pri belem konjičku“, „Požar strasti“ in „Bucek v strahu“. — Dramsko društvo „Triglav“ (tudi v Clevelandu) pa pripravlja igro „Materin blagoslov“.

Katarina Schrott, ki je bila od 1883. do 1900. članica dvornega gledališča na Dunaju in šteje sedaj nekaj nad sedemdeset pomladi, bo igrala o božiču glavno vlogo v Benedixovi veseligrki „Störenfried“, ki jo uprizori Wr. Renaissancebühne. — Časi se izpreminjajo, toda ljudje hrepene za senzacija.

Galli Bibiena je bila zanimiva italijanska rodbina arhitektov v 18. stoletju. Sezidala je mnogo gledališč, največ v Nemčiji, in sicer: staro dvorno gledališče na Dunaju (dokončano 1704), gledališče mejnega grofa v Bayreuthu (1747), v Mainzu (1743) in draždansko opero (1750).

Richelieu kot dramatik. Kardinal Richelieu, genialni francoski državnik v 17. stoletju, je bil velik prijatelj gledališča in je tudi sam pisal igre, pa, kakor pravi slovstvena zgodovina, ne posebno dobrih. Dasi je bil zelo samoljuben, je vendar ljubil dovpite in znal samega sebe ironizirati, seveda le v družbi višjih ali sebi enakih. Leta 1640. je poveril arhitektu Mercieru stavbo svoje palače, ki se je pozneje imenovala „Palais royal“. Hotel je imeti v nji na vsak način tudi gledališko dvorano. Pri neki avdijenci je opisal kralju svojo stavbo in pripomnil, da bo v nji velika gledališka dvorana. „No, to je pa res lepo,“ je rekel kralj, „veliko gledališče za veliko umetnost!“ „Oh, sire,“ se je nasmehnil kardinal, „pa vendar ne nameravate prepovedati uprizoritev mojih dram?“ —

Ljubezen. Slavni šestdesetletni umetnik se je zaljubil v krasno gospodično, ki je štela komaj dvajset pomladi. Ko je prišel prositi njene roke, je rekel s povešenimi očmi: „Gospodična, jaz sem zelo star, vi pa zelo mladi; hočete postati vdova za menoj?“

Politične barve. Dva opravljiva brusita jezik med pavzo v gledališču in si privoščita za izpremembo znanega politika. Prvi: „Pravijo, da je ta človek že vse barve menjal...“ Drugi: „O, ne vseh. Rdeč še ni nikoli postal!“

Najmodernejši salon za dame in gospode

EMIL NAVINŠEK

šef vlasuljar slov. opere in drame v Ljubljani
Izposojevalnica gledaliških lasulj in potrebščin

„ORIENT“, družba z o. z., Ljubljana
Tovarna oljnatih barv, steklarskega kleja, lakov in
firneža - Zaloga pleskarskih in slikarskih potrebščin

ZAJUTRKOVALNICA

ZAJUTRKOVALNICA

T. MENCINGER

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 43

PRISTNA VINA!

NIZKE CENE!

PRIPOROČAMO VSEM KOBINAM
KOLINSKO CIKORIJO
IZVRSTEN PRIDATEK ZA KAVO

HOTEL „LLOYD“, LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA

Prenočišča z zračnimi sobami - Izvrstna kuhinja z mrzlimi in
gorkimi jedili - Poleti krasen senčnat vrt - Točna postrežba
Sprejemajo se tudi učenke v kuhinjo

MARIJA TAUSES, lastnica hotela „Lloyd“

DOBROVOLJAČKA BANKA, D.
D.

v ZAGREBU

PODRUŽNICA LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA ŠT. 31

TELEFON INTER. ŠT. 5 IN 720

IZVRŠUJE VSE BANČNE POSLE NAJKULANTNEJE

Nosite **P**alma

kaučuk
pete!

Boljše in cenejše
so kot usnje.

kaučuk
potplate!

Elastična hoja,
varstvo proti vlaži.

